

BELEDİYE MEZARLIKLARI NİZAMNAMESİ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 1/7/1931, **No: 11410**
Dayandığı Kanununun Tarihi : 3/4/1930, **No: 1580**
Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi : 9/8/1931, **No: 1868**
Yayımlandığı Düsturunun Tertibi : 3, **Cildi: 12,** **S. 391**

Fasıl: I

Mezarlıklar hakkında umumi hükümler

Madde 1 – Belediyeye devrolunan mezarlıklar iki kısımdır:

1 - Vakfa ait tapulu tapusuz umumi mezarlıklardır ki bütün hukuk ve vعاibi belediyeye intikal etmiştir.

Bu vakıf mezarlıklara ait ne kadar mevkuf varidat ve akarat ve tenmiyesi meşrut nukut var ise belediyeye aittir.

Bu varidat ve akarat ve nukut müstakil olmayıpta diğer vakıflar ile memzuç ise evkaftan belediyeye devrolunan sular hakkında 12 Ağustos 1928 tarihli Nizamnamedeki usul dairesinde Evkafça hisse ayrılır ve belediyeye verilir.

2 - Metrük ve sahihsiz mezarlıklar. Bu mezarlıklar dahi belediyeye intikal etmiştir.

Madde 2 – Belediyeye devrolunmayan fakat murakabesi ve ölü gömülmesi için ruhsat verilmesi belediyeye ait olan mezarlıklar üç kısımdır.

1 - Tapu ile tasarruf olunan mezarlıklar.

2 - Şahıslara ve ailelere ait hususi vakıf mezarlıklar.

3 - Cami harimlerindeki mezarlıklar. (Evkafa ait olan bu mezarlıklar bahçelerden başka bir şekilde kullanılamaz ve başka maksatlar için kullanılmasına ruhsat verilemez.)

Birinci ve ikinci maddelerde mezkür mezarlıklar başka maksatlarda kullanılmak istenildiği vakit sahiplerinin belediyeye müracaat edip ruhsat almaları ve ruhsat aldıktan sonra belediyenin göstereceği şartlar altında kabirleri nakletmeleri mecburidir.

Mezarlıkların başka maksatlar için ne zamandan itibaren kullanılabilceği sıhhiye memurları tarafından yapılacak tetkikat neticesinde verilecek rapora göre belediyeye tayin olunur.

Madde 3 – Belediyeye devrolunan mezarlıklar ile mezarlıklara vakfedilmiş, binalar, akarlar, varidatlar, tenmiyesi meşrut akçeler hakkında belediyeler ile evkaf arasında bu nizamnamenin neşri tarihinden itibaren üç ay zarfında müştereken üç defter yapılır. Biri belediyede diğeri evkafta kalır, üçüncüsü tapuya verilir.

Belediye reisinin tahriren müracaatı ve en büyük mülkiye memurunun havalesi üzerine tapu idaresi belediye namına gayrimenkuller için tapu verir.

Madde 4 – Mezarlıktan bozma arsalar ile arsa satışları hakkında aşağıdaki muameleler yapılır:

1- Evkafça taksit ile satılmış olan mezarlıklar bedelinden Belediye Kanununun neşri tarihi olan 1930 senesi Nisanının on dördüncü günü henüz alınmamış taksitleri var ise bu taksitler belediyeye tahsil olunur.

2 - Arsa haline konulmuş olan mezarlıklar 14 Nisan 1930 tarihine kadar satılmamış ise belediyeye devrolunurlar.

3 - Arsa haline konulmuş olan mezarlıklar üzerine bina yapılmış ise bina ve binaya merbutiyeti zaruri ve tabii olan arsalar evkafa aittir.

Madde 5 – Belediyece tesbit olunan umumi mezarlıktan başka yerlere ölü gömülmesi yasaktır.

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 211 ve 218 inci maddelerine göre yapılacak muameleler bu hükümden müstesnadır.

Madde 6 – Belediyelere devrolunan mezarlar ve mezarlıklardan tarihi kıymeti haiz olanlar Muhafazai Abidat Nizamnamesi mucibince muamele görür.

Bu mezarlarda kalmış olan kemikler, alakadarları tarafından istenilirse onlara verilir. Alakadarı yoksa belediye tarafından umumi mezarlıklara nakil ile muhafaza olunur.

Fasıl: 2

Belediye mezarlıklarının tesis tanzim ve tezyini

Madde 7 – Kanunen muayyen olan on sene müddet zarfında belediyeler ihtiyaca göre bir veya mütaaddit mezarlık tesis ederek idare edeceklerdir.

Madde 8 – Yeni tesis edilecek mezarlıklar hakkında, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletince Dahiliye Vekaletiyle müştereken tanzim olunacak talimatname aşadaki esasların ne suretle yapılacağını gösterecektir:

1 - Beldenin nüfusuna ve senelik umumi vefiyatına göre tesis edilecek olan mezarlıkların genişliği, mevkii ve meskenlere mesafesi, toprağının vasıfları, su menbalarına ve mecralarına zararı olup olmadığı;

2 - Bu gün mevcut olup belediyece istimaline muvakkaten müsaade edilen mezarlıkların fenni ve sıhhi şartları haiz olup olmadığı ve tamamen veya kısmen terki veya istimalde devam icap edip etmediği;

3 - Cenazelerin yıkattırılması, kefenlenmesi ve gömülmesi ve icabı halinde tekrar mezarlıktan çıkarttırılması.

Madde 9 – Belediyeler ölü gömülmesine tahsis olunacak mezarlıkları, Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 212 nci maddesi mucibince hariçten insan ve hayvan girmesini men için etrafını laakal iki metre irtifaında mevkiin ehemmiyetine ve belediyenin kudreti maliyesine göre taştan, tuğladan veya kerpiçten bir duvar ile muntazam bir surette tamamen çevirecekler ve bu duvarı daima iyi halde muhafaza edeceklerdir.

Madde 10 – Her mezarlığın muntazam ve mazbut yalnız bir kapısı olacaktır.

Bu kapı her zaman kapalı bulunacağı cihetle bekçinin işiteceği bir yere bir çingirak konacaktır.

Madde 11 – Mezarlıkların her şeyden evvel aşağıdaki esasları ihtiva eden bir planı yapılacaktır:

A: Mezarlıkta vaziyete göre, kapıdan itibaren geniş bir yol bulunacaktır.

B: Yine kapıdan itibaren mezarlık duvarının iç tarafını dolaşacak bir yol bırakılacaktır.

C: Mezarlık lüzumu kadar yol ve küçük yollarla muntazam adalara ayrılacaktır.

Ç : Münasip yerlerde lüzumu kadar genişlikte bir veya mütaaddit meydanlar açılacaktır.

D : Mezarlıklarda kar ve yağmur sularının birikmesinde meydan verilmeyecek surette sel yolları veya mecraları yapılacaktır. Bu sular umumi mecraya varsa oraya yok ise üstü kapalı derin bir çukura akıtılacaktır.

E : Mezarlıklarda daimi surette bulunması lazimgelen, memurlar ve müstahdemler için esbabı istirahatı cami bir bina yapılacaktır.

F : Mezarlar, mezarlıklardaki adacıklar içinde ve muntazam hatlar üzerinde sıralanacak ve mezarların müteselsil bir sıra numarası olacaktır.

G : Mezarlık içerisinde açılacak en geniş yol ölü araba ve kamyonlarının serbestçe girip manevra yapmasına müsait olacak genişlikte bulunacaktır.

H : Mezarlığı şehre bağliyan yol daima iyi bir halde muhafaza edilecektir.

Madde 12 – Mezarlık dahilinde en geniş yolun ve ikinci derecede yolların iki tarafı ağaçlanacaktır.

Madde 13 – Mezarlıklar, güneşin girmesine ve havanın cereyanına mani olmayacak tarzda, servi gibi, mümkün merteye yaz ve kış yeşil duran ve dalları yayvan olmayan ağaçlarla ve mümkün olan yerlerde çiçeklerle tezyin edilecektir.

Madde 14 – (Değişik: 17/7/2002-2002/4568 K.)

Mümkün olan yerlerde mezarlık içersine kadar borularla su getirilip çeşme yapılır. Mümkün olmayan yerlerde mezarlık sınırından en az 250 metre uzakta kuyu açılarak su getirilir. Hidrolojik ve hidrojeolojik şartların gerektirdiği hallerde il hıfzıssıhha kurulunun da kararı alınmak suretiyle bu mesafe 100 metreye kadar kısıtlılabılır. Mezarlıklar içinde kuyu açılmaz.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamına giren mezarlıklarda yukarıdaki fıkraya göre yapılacak uygulamalar için yetkili koruma kurulundan da izin alınması gereklidir.

Madde 15 – Mezarlığın dahili daima, temiz tutulacak, ottan, süprüntüden hali bulundurulacak ve yolları, parmaklıkları iyi halde muhafaza edilecektir. Mezar taşlarının kirlenmesine ve yosun tutmasına meydan bırakılmayacaktır.

Fasıl : 3

Mezarlıkların inzıbatı

Madde 16 – Mezarlıklar hakkındaki yasakların başlıcaları şunlardır:

A - Mezarları çeviren duvar, parmaklık,örgü,çerçeve ve saire gibi manilere çıkmak ve tırmanmak,

B - Mezarların üstüne çıkmak veya oturmak, her ne suretle olursa olsun bunları tahrip etmek, çiçek, fidan,ağaç veya herhangi bir nebati koparmak veya sökmek,mezarlar üzerine konmuş eşya ve işaretleri kaldırmak; yerlerini değiştirmek,

C - Mevcut yollar haricinde gezinmek,her ne suretle olursa olsun ziyaretçilerin huzur ve sükünunu ihlal etmek,

Ç - Mezarlıklara her ne suret olursa olsun zarar vermek ve ölümlere karşı hürmetsizlik gösterecek hareketlerde bulunmak, (Bu gibi hareketlerde bulunanlar mezarlıktan çıkarılır.)

Madde 17 – Sarhoşların,dilencilerin, ayak satıcılarının, yanında velisi bulunmayan çocukların,beraberinde köpek ve sair hayvanat getirenlerin mezarlıklara girmesi yasaktır.

Madde 18 – Cenaze nakleden vasıtalarından maada cenaze alayına iştirak eden veya ziyaretçi getiren araba, otomobil ve sair her türlü nakil vasıtalarının mezarlık içersine girmesi

yasaktır.Yalnız mezarların inşasına ve tezyinine mahsus malzeme getiren arabalar mezarlık idaresi tarafından irae olunan yollardan geçmek şartıyla mezarlığa girebilirler.

Madde 19 – Güneş battıktan sonra mezarlıklara hariçten kimse giremez ve vazifedarlar bile misafir kabul edemez.

Fasıl : 4

Mezarlar

Madde 20 – Umumi mezarlıklar dahilindeki mezarlıklar üç sınıfa ayrılır:

A - Birinci sınıf mezarlar : Aile metfenleridir. Bunlar, belediyece tayin edilecek bir bedel mukabilinde en çok (3x4) = 12 metne murabba olmak üzere daimi surette temin olunmuş mahallerdir ki doğrudan doğruya o aile efradına intikal eder. İhtiyaç halinde bir aileye bunlardan birden fazlası verilebilir.

Bu gibi mahallerin sahipleri ayrılan kısmın etrafını muntazam surette çevirmeğe, yer altında lahit yaptıрмаğa mecburdurlar. Üzerine taştan ve saireden tezyinat ve tesisat yaptırabilirler.

B - İkinci sınıf mezarlar.Şahsa mahsus metfenlerdir.

Bunlar belediyece tayin olunacak bir bedel mukabilinde daimi surette temin olunmuş mahallerdir. Sahipleri mezarın etrafında parmaklık yapmak, taş dikmek lahit yaptırmak hakkına malik olurlar.Bu gibi mahallerin ebadı (3 X 1,50) = 4,50 metre murabbaidir.

Her belediye meclisi satılacak birinci ve ikinci sınıf mezarlara alt bedeller hakkında bir tarife tanzim edecektir.

C - Üçüncü sınıf mezarlar: Bu mezarlar parasızdır ve mezarlıktaki adacıklar içersinde evvelce tayin edilen muntazam bir sıra dahilinde birbirini takip eder ve ölümler sıra ile gömülür.

Madde 21 – Birinci sınıf mezarlar mezarlıkta en geniş yol üzerinde, ikinci sınıf mezarlar ikinci derecede yollar,üçüncü sınıf mezarlar da bunların haricindeki yollar üzerinde bulunur.

Madde 22 – Üçüncü sınıf mezarlardaki cesetlerin kemik ve bakıyesi toprağın tabiatına göre sıhhiye memurlarının verecekleri raporlara istinat etmek ve beş seneden az olmamak üzere belediye meclisince tesbit edilecek bir müddet geçtikten sonra sureti mahsusada hazırlanan umumi bir mahalle nakiliye defnolunarak boş kalan mezara sıra geldiği zaman yeniden cenaze gomülebilir

Fasıl: 5

Mezarların tanzim, teşhiz ve tezyini

Madde 23 – Bir mezarın uzunluğu iki metre, eni seksen santimetre derinliği en az bir buçuk metre ve yedi yaşına kadar olan çocuklara mahsus mezarlar aynı ada içerisinde bir metre uzunluğunda ve elli santimetre eninde olacaktır. İki mezarın yan yana aralığı ve baş ve ayak taraflarından birbirine mesafesi küçük ve muntazam bir yol teşkil etmek üzere 50 santimetredir.

Madde 24 – Mezarlık dahilinde mezar sahipleri tarafından yapılacak lahit, duvar parmaklık, taştan ve saireden tezyinat ve tesisat ve her türlü inşaat belediyenin müsaade ve kontrol altında cereyan edecek ve belediyece verilecek müsaade haricinde inşaat menedilecektir.

Madde 25 – İnşaat sahipleri mezarlara, yollara, ağaçlara, çiçeklere, zarar vermeyecekleri gibi malzeme bakayasını dahi kaldıracaklardır. Aksi takdirde verdikleri zararı en çok on gün zarfında yapılacak ihtara rağmen tamir etmedikleri ve malzeme bakayasını 48 saat içinde kaldırmadıkları takdirde vakı hasar belediyece tamir ve malzeme bakayısı naklolunarak masarifi sahiplerinden alınacak ve mezarlık daima iyi ve temiz bir halde bulundurulacaktır.

Madde 26 – Birinci ve ikinci sınıf mezar sahipleri sahip oldukları arazi sınırları haricinde merdiven, basamak veya bunlara benzer şeyler yapamazlar.

Fasıl: 6
Gömme

Madde 27 – Ölülerin yıkattırılması, kefenlenmesi, mezarlığa kadar nakli ve gömülmesi Belediye Kanununun 15 inci maddesinin 5 inci fıkrası mucibince belediyeye aittir. Bu hususta lazımgelen tesisat belediyelerce vücade getirilecektir.

Madde 28 – Mezarlıklara sabahleyin saat sekizden akşam gün batıncaya kadar ölü gömülebilir. Mücbir sebepler olmadıkça bu kaideden inhiraf edilemez. Mücbir sebebin tayini belediye reisine aittir.

Madde 29 – Umumi Hıfzıssıhha Kanunu hükümlerince salahiyettar kılınmış olan memurlar tarafından verilmiş gömme ruhsatiyesi alınmadıkça, mezarlığa ölü kabul edilemez ve gömülemez.

Madde 30 – Tıbbi adliden ve sair resmi dairelerden gelen hüviyeti meçhul cesetlerle ceset aksamının gömülmesinde dahi 29 uncu madde hükmü caridir.

Madde 31 – Her mezarlıkta oraya gömülen ölülerin kendilerinin ve babalarının isimlerini, şöhretlerini, yaşlarını ve ikamet ettikleri mahalleri ve vefat tarihlerini, mahallerini, sebeplerin ve hangi numaralı mezara gömüldüklerini gösterir bir defter tutulacak ve mezar numarası, gömme ruhsatiyesi de bu deftere yazılacaktır.

Madde 32 – Ölülerin belediyece yıkanması ve kefenlenmesi ve mezarlığa kadar götürülmesi, mezar açılması ve kapanması için icap eden ücret tarifesi belediye meclisleri tarafından tanzim edilecektir. Cenaze sahipleri tabutunu ve kefenini verdikleri halde belediyece alınacak ücretlerden bunların bedelleri tenzil edilir.

Madde 33 – Fakirler ile kimsesi olmayan ölüler belediyece parasız kaldırılır, yıkattırılır ve gömülür.

Madde 34 – Mezarlık memuru her gömme vukuunda gömülmüş kimsenin sicilini ve vefat tarihini Dahiliye Vekaletince yapılacak cetvele yazarak en çok üç gün içinde mahalli nüfus idaresine bildirmeğe mecburdur.

Madde 35 – Ölü gömüldükten sonra mezar sıra numarasını havi demirden bir levha mezarın baş ucuna vazı ve tesbit edilecektir.

Madde 36 – Sahipli mezarlar üzerine taştan ve saireden tezyinat ve tesisat yapılması gömüldükten en az üç ay sonra olabilir.

Fasıl: 7
Ziyaret

Madde 37 – Mezarlığa hangi gün ve saatlerde ziyaretçilerin kabul edileceği mahalli adetlere göre oranın belediyesi tarafından tayin ve ilan olunur. Bu ilanın mezarlık kapısı dışına asılması mecburidir.

Madde 38 – Mezarlığı ziyaret edenlerin bu mevkiin ciheti tahsisi ile mütenasip bir hürmet ve nezaketle hareket etmeleri mecburidir. Münasebetsiz hareketlerde bulunanlar ve belediyelerce mezarlıklar hakkında tayin olunacak tenbihnamelere riayet etmeyenler derhal mezarlıktan çıkarılmakla beraber haklarında ahkamı cezaiye tatbik olunur.

Madde 39 – Mezarlık idaresinin kadrosu ihtiyaca göre belediyelerce tanzim olunur ve her memur ve müstahdemnin vazife ve salahiyeti belediyelerce bir talimatname ile tayin kılınır.

Madde 40 – Alelümümmezarlar müstahdeminin gerek ölü sahiplerinden ve mezar inşa edecek mütaahhitlerden vazifelerine taallük eden hizmetler için her ne suretle olursa olsun bir bahşış talep etmeleri katiyen memnudur.

Madde 41 – Şürayı Devletçe görülmüş olan bu Nizamname neşri tarihinden muteberdir.

Madde 42 – Bu Nizamnamenin hükümlerinin icrasına Dahiliye ve Sıhhat ve İçtimai muavenet Vekilleri memurdur.

**1/7/1931 TARİH VE 11410 SAYILI BAKANLAR KURULU KARARI İLE
YÜRÜRLÜĞE KONULAN TÜZÜĞE EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN TÜZÜKLERİN
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHLERİNİ GÖSTEREN ÇİZELGE****Ek ve Değişiklik Getiren Yönetmeliği Yürürlüğe Koyan Kararnamenin**

Tarihi	Numarası	Farklı Tarihte Yürürlüğe Giren Maddeler	Yürürlüğe Giriş Tarihi
17/7/2002	2002/4568	-	29/8/2002